

معرفی سازمانهای بین المللی مرتبط با فناوری بانک توسعه اسلامی

گردآوری و تنظیم: یاسر قرانی

مقدمه:

۱-۲- شرکت اسلامی برای توسعه بخش خصوصی (ICD): هدف از ایجاد این شرکت به عنوان یکی از نهادهای وابسته به گروه بانک توسعه اسلامی، شناسایی فرصتهای بخش خصوصی است که بتواند به عنوان موتور رشد عمل نماید، همچنین دیگر اهداف این شرکت شامل ارائه حیطه گسترده‌ای از محصولات و خدمات مالی سودآور، بسیج منابع مالی اضافی برای بخش خصوصی در کشورهای عضو بانک توسعه اسلامی، تشویق توسعه بازارهای سرمایه‌ای و مالی اسلامی و نهایتاً تبدیل شدن به یک نهاد مالی چند جانبه اسلامی، برای توسعه بخش خصوصی در تکمیل نقش بانک توسعه اسلامی از طریق توسعه و پیشبرد بخش خصوصی به عنوان موتور رشد است.

در حال حاضر سهامداران شرکت اسلامی برای توسعه بخش خصوصی، ۴۴ کشور عضو به همراه نهادهای مالی عمومی از جمله شرکت سرمایه‌گذاری خارجی ایران، بانک کشاورزی و بانک ملی ایران، صندوق سرمایه‌گذاری عمومی سعودی (عربستان) و بانک ملی الجزایر می‌باشد.

۱-۲-۱- شرکت اسلامی برای توسعه بخش خصوصی، حیطه گسترده‌ای از محصولات و خدمات مالی را برای مشتریان خود ارائه می‌کند که عبارتند از:

- تأمین مالی مستقیم
- خطوط اعتباری
- تأمین مالی از طریق شراکت
- مدیریت اموال
- خدمات مشاوره‌ای
- تأمین مالی ساختاری

۱-۲-۲- معیار احراز شرایط جهت استفاده از تسهیلات شرکت اسلامی برای توسعه بخش خصوصی

کلیه فعالیت‌های خدماتی یا حمایتی که قانونی مطابق با شریعت، به لحاظ مالی سودآور، به لحاظ اقتصادی بادوام و در جهت کمک به توسعه کشورهای عضو باشد واجد شرایط تسهیلات شرکت یاد شده تا زمانی هستند که اکثریت سهام در دست بخش خصوصی کشورهای عضو؛ ۵۱٪ باشد.

خط مشی سرمایه‌گذاری شرکت اسلامی برای توسعه بخش خصوصی در صورت سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی کشور عضو این است که ظرف مدت ۵ تا ۷ سال اقدام به فروش تدریجی سهام خود به سهامداران کشور عضو یا سهامداران خارجی بر اساس توافق حاصله می‌نماید. همچنین حداکثر سهام شرکت ICD در سرمایه‌گذاری بانکها یا شرکتهای ۳۳٪ خواهد بود؛ بدین معنا که از یک پروژه ۲۰ میلیون دلاری، سهام شرکت ICD، ۶۰ میلیون دلار می‌باشد.

۱-۲-۳- انواع پروژه‌های واجد شرایط تأمین مالی از سوی ICD عبارتند از:

- پروژه‌های جدید (Greenfield): در مورد پروژه‌های جدید که دارای تأثیر کلی بر اقتصاد کشور باشند، شرکت ICD حداکثر تا ۵۰٪ هزینه سرمایه‌گذاری پروژه، مشارکت مالی دارد.
- پروژه‌های توسعه‌ای (Expansion Projects): مربوط به تأمین مالی سرمایه‌گذاری در توسعه کارخانه یا افزایش ظرفیت می‌باشد در این حالت ICD

بانک توسعه اسلامی یکی از بزرگترین موسسات مالی توسعه‌ای بین‌المللی و از نهادهای تخصصی سازمان کنفرانس اسلامی محسوب می‌گردد که با هدف پیشبرد توسعه اقتصادی و پیشرفت اجتماعی کشورهای عضو و جوامع مسلمان کشورهای غیر عضو، در سراسر جهان بر اساس اصول اسلامی در تاریخ ۲۰ اکتبر ۱۹۷۵ میلادی از سوی ۲۲ کشور اسلامی و با سرمایه اولیه ۷۵۵ میلیون دینار اسلامی در جده عربستان تاسیس گردید و هم اکنون اعضای بانک شامل ۵۶ کشور از چهار قاره آسیا، آفریقا، اروپا و آمریکا می‌باشند و سرمایه پذیرهنویسی شده این بانک در حال حاضر نیز بالغ بر چهارمیلیارد دینار اسلامی است که از این میان، جمهوری اسلامی ایران با پذیرهنویسی سهام به ارزش ۷۰۰ میلیون دینار اسلامی، چهارمین سهامدار بزرگ بانک توسعه اسلامی محسوب می‌گردد.

ساختار سازمانی و مدیریتی بانک شامل هیات عامل، هیات مدیره اجرایی و ریاست بانک می‌باشد؛

همچنین بانک توسعه اسلامی دارای یک ستاد (دفتر مرکزی) در شهر جده و سه دفتر منطقه‌ای در آلماتی (قزاقستان)، کوالالمپور (مالزی) و رباط (مراکش) می‌باشد. بعلاوه بانک به منظور پیگیری اجرای پروژه‌های مصوب در هر یک از کشورهای ایران، اندونزی، قزاقستان، لیبی، پاکستان، سنگال و سودان، نمایندگان محلی و منطقه‌ای دارد.

۱- گروه موسسات وابسته به بانک توسعه اسلامی

۱-۱- شرکت اسلامی بیمه سرمایه‌گذاری و تضمین صادرات (ICIEC):

شرکت اسلامی بیمه سرمایه‌گذاری و تضمین صادرات یکی از شرکتهای وابسته به بانک توسعه اسلامی می‌باشد که پیشنهاد تاسیس آن در فوریه سال ۱۹۹۲ به تصویب هیات نمایندگان بانک توسعه اسلامی رسید. مرکز شرکت اسلامی بیمه سرمایه‌گذاری و تضمین صادرات، در جده، عربستان سعودی می‌باشد.

هدف شرکت، حمایت از مبادلات تجاری و سرمایه‌گذاری بین کشورهای اسلامی می‌باشد. برای رسیدن به این هدف شرکت راههای زیر را با در نظر گرفتن اصول اسلامی تدارک دیده است:

الف) بیمه یا بیمه اتکایی تضمین صادرات در مقابل خطرات تجاری و غیر تجاری.
ب) بیمه یا بیمه اتکایی سرمایه‌گذاری در کشورهای عضو در مقابل خطرات سیاسی، موانع انتقال ارز، جنگ و ناآرامی‌های اجتماعی.

نکته دیگر مربوط به ریسکهایی است که جهت بیمه شدن از نظر شرکت بیمه سرمایه‌گذاری بانک توسعه اسلامی واجد شرایط می‌باشند که می‌توان آنها را در دو دسته "ریسکههای تجاری و ریسکههای غیر تجاری" طبقه‌بندی نمود. همچنین شرکت اسلامی بیمه سرمایه‌گذاری و تضمین صادرات محموله‌های صادراتی را تا ۹۰٪ خسارات حاصل از ریسکههای تجاری و کشوری همچون موارد زیر پوشش می‌دهد:

- ورشکستگی خریدار
- ناتوانی یا خودداری خریدار از پرداخت
- خودداری خریدار نسبت به پذیرش کالا پس از حمل
- لغو قرارداد بطور اختیاری از سوی خریدار
- محدودیتهای انتقال پول کشور خریدار
- غضب اموال از سوی دولت خریدار
- جنگ یا ناآرامی داخلی در کشور خریدار

حاضر به مشارکت مالی تا حدود ۵۰٪ هزینه سرمایه‌گذاری پروژه است.
• نوسازی پروژه‌های موجود

- کاهش تأخیر در اجرای پروژه‌ها از طریق کاهش فشارها و محدودیت‌های مدیریتی، فنی و سازمانی.
- افزایش مطابقت نیازهای مشاهده‌گردیده در کشورهای عضو با ظرفیت‌ها و استعدادها موجود در سایر اعضا.
- ارتقاء نقش سازمان‌های غیر دولتی / سازمان زنان بمنظور کاهش فقر.
- ایجاد مشارکت و همکاری استراتژیک از طریق پیشبرد و تشویق تبادل تجارب، اطلاعات و تکنولوژی‌های مناسب با نیازهای توسعه‌ای کشورهای عضو.

شایان ذکر است جمهوری اسلامی ایران با (۱۲/۳٪) پس از کشور عربستان (۲۱/۲٪) و پاکستان (۱۲/۴٪) سومین سهامدار شرکت ICD می‌باشد.

۲-۵-۱- روش‌های اصلی جهت دسترسی دفتر همکاری‌های فنی به اهداف اصلی خود عبارتند از:

- آموزش ضمن خدمت
- استخدام و بکارگیری متخصصان
- سازماندهی سمینارها، کارگاه‌های آموزشی و کنفرانسها
- آموزش ضمن خدمت
- هدف از این بخش افزایش مهارت‌ها و ارتقاء تجربیات کارکنان فنی و تخصصی می‌باشد که از سه روش ذیل تشکیل گردیده است:
- آموزش اداری
- بازدیدهای مطالعاتی و تحقیقاتی
- آشناسازی با ساختار تشکیلاتی و نهادی بانک

۳-۱- صندوق زیربنایی بانک توسعه اسلامی (IDB Infrastructure Fund):

صندوق زیربنایی بانک توسعه اسلامی (IF)، نخستین ابزار سرمایه‌گذاری خصوصی در نوع خود می‌باشد که به منظور تمرکز و تأکید و توسعه زیربنایی در ۵۵ کشور عضو بانک در کشور بحرین تأسیس گردیده است. صندوق مورد نظر از دو نهاد مدیریتی برخوردار می‌باشد:

(الف) شرکت مدیریت سیاستها جهت کسب درآمد (PMC)

(ب) مشارکت بازارهای در حال ظهور (EMP)

مقر دو شرکت مزبور نیز در کشور بحرین می‌باشد.

شایان ذکر است صندوق، یک دفتر منطقه‌ای در دارالسلام (تانزانیا) دارد.

اهداف استراتژیک صندوق عبارتند از افزایش حجم سرمایه‌گذاری در دراز مدت و پیشبرد و ارتقاء توسعه و افزایش سرمایه در منطقه. همچنین صندوق زیربنایی از روشهای تامین مالی اسلامی برای کلیه سرمایه‌گذاریهای مشترک خود استفاده می‌کند و از این راه مناسباتی با بانکهای توسعه اسلامی و موسسات مالی برقرار می‌سازد. سیاستها و خط‌مشی سرمایه‌گذاری صندوق یک رشته نظارت و محدودیت را به منظور توزیع ریسک تصریح می‌نماید. برای نمونه، سقف سرمایه‌گذاری در یک پروژه ۱۰٪ و در یک کشور ۲۰٪ سرمایه تعهد شده صندوق می‌باشد.

۴-۱- موسسه آموزش و تحقیقات اسلامی (IRTI)

در سال ۱۴۰۱ هجری قمری به منظور ارائه خدمات آموزشی و تحقیقاتی در زمینه اقتصاد اسلامی و بانکداری اسلامی به کشورهای عضو بانک توسعه اسلامی و جوامع مسلمان ساکن کشورهای غیر مسلمان تأسیس شد. از جمله فعالیتهای اصلی موسسه مزبور آموزش، انجام تحقیقات کاربردی و خدمات اطلاعاتی در زمینه اقتصاد و بانکداری اسلامی و موضوعات مرتبط با توسعه اقتصادی می‌باشد.

در حال حاضر موسسه فوق‌الذکر دارای ۴ بخش می‌باشد که عبارتند از:

• توسعه و همکاری اقتصاد اسلامی (IECD)،

• تامین مالی و بانکداری اسلامی (IBFD)،

• آموزش (TD)،

• مرکز اطلاعات (IRTIC):

۲- عملیات و شیوه‌های تامین مالی

- تامین مالی و فعالیتهای مربوط به گروه بانک توسعه اسلامی (IDB) را می‌توان به چهار گروه عمده تقسیم‌بندی نمود:
- تامین مالی پروژه‌ها (بلند مدت)
- عملیات تامین مالی تجاری
- عملیات طرحها و موسسات زیر مجموعه گروه IDB
- عملیات صندوق وقف

۲-۱- تامین مالی بلند مدت بانک: عملیات عادی بانک شامل تامین مالی پروژه‌ها و عملیات کمک فنی می‌باشد. روشهای تامین مالی بکارگرفته شده نیز شامل وام، اجاره به شرط تملیک، فروش اقساطی، پیش خرید، مشارکت در سرمایه، تقسیم سود، خطوط اعتباری و کمک فنی یا کمکهای بلاعوض می‌باشد.

- وام (Loan): این نوع از تسهیلات به منظور اجرای طرحها و پروژه‌هایی با آثار اجتماعی و اقتصادی قابل توجه که زمان اجرای طولانی دارند و ممکن است درآمدزا هم نباشند بکار می‌رود. وامها به دولتها یا موسسات عمومی و غالباً کشورهای کمتر توسعه یافته عضو برای ایجاد و گسترش تاسیسات زیر بنایی و صنعتی اعطا می‌گردد.
- اجاره به شرط تملیک: بر اساس شیوه اجاره به شرط تملیک، مالکیت اموال اجاره داده شده در طول دوره اجرا که ممکن است ۱۵ سال به طول بیانجامد، در اختیار بانک توسعه اسلامی خواهد بود و پس از بازپرداخت آخرین قسط اجاره به عنوان هبه به مالکیت ذینفع انتقال می‌یابد.

۵-۱-۱- اهداف دفتر همکاری فنی:

- توسعه منابع انسانی از طریق بسیج ظرفیتهای فنی، متخصصان و تواناییهای آموزشی.
- واقع این دفتر نقش موثری را در توسعه منابع انسانی به شیوه ترویج همکاریهای فنی از طریق تبادل و بسیج نیروهای انسانی، مهارت‌ها و دانسته‌های فنی، تطبیق ظرفیتهای موجود با ظرفیتهای مطلوب و همچنین ارتقاء نقش سازمانهای غیردولتی / سازمان زنان در کشورهای عضو ایفاء می‌کند.

۱-۵-۱- اهداف دفتر همکاری فنی:

- توسعه منابع انسانی از طریق بسیج ظرفیتهای فنی، متخصصان و تواناییهای آموزشی.

۲-۲-۱-۲- منبع عرضه کالا

در صورتی که کالای مورد نیاز شرکتی، قابل عرضه توسط کشورهای عضو بانک باشد. فرایند استفاده از اعتبار IDB جهت واردات کالای مزبور ساده تر می باشد. لیکن به دلایلی که در زیر توضیح داده می شود کالای مورد نیاز تنها در شرایطی می تواند از کشورهای غیر عضو خریداری و وارد شود که:

- کالای فوق الذکر در کشورهای عضو موجود نباشد.
- شرایط مربوط (از قبیل ارزش کالای موجود در کشورهای عضو)، قابل رقابت با ارزش همان کالا عرضه شده از کشورهای غیر عضو نباشد.

۲-۲-۲- عملیات و طرح تامین مالی صادرات (EFS)

طرح موصوف در سال ۱۹۸۷ توسط بانک توسعه اسلامی ب شکل یک صندوق ویژه تدارک گردید و هدایت و اداره آن را نیز IDB بعهده گرفت. بودجه و منابع طرح، جدای از بودجه و منابع بانک می باشد. هدف طرح یاد شده، ارتقاء تجارت بین کشورهای عضو از طریق تدارک تامین مالی برای صادرات کشورهای مشارکت کننده عضو طرح به کشورهای عضو و غیر عضو سازمان کنفرانس اسلامی می باشد. هم اکنون تعداد کشورهای عضو طرح یاد شده بالغ بر ۲۴ کشور می باشد.

۲-۲-۱-۲- شرایط و ضوابط تامین مالی:

- درخواست تامین مالی بایستی از طریق صادر کننده مستقیماً به IDB و یا به نمایندگی ملی طرح در کشور عضو ارسال شود.
- تامین مالی موصوف بر اساس عقد مرابحه با فروش اقساطی ارائه می گردد. طرح فوق می تواند ۱۰۰٪ ارزش معامله را تحت پوشش قرار دهد.
- دوره بازپرداخت تسهیلات فوق با توجه به ماهیت کالا بشرح زیر است:
 - (الف) کالاهای مصرفی: بین ۶ تا ۲۴ ماه
 - (ب) کالاهای واسطه ای: بین ۶ تا ۳۶ ماه
 - (ج) کالاهای سرمایه ای: بین ۶ تا ۱۲۰ ماه

۲-۲-۳- خطوط اعتباری اعطایی:

بانک توسعه اسلامی به منظور تامین مالی نیازهای وارداتی شرکتها و موسسات تولیدی کوچک و متوسط و بر پایه درخواست رسمی صادره از سوی این دفتر تسهیلاتی را در قالب خطوط اعتباری در اختیار بانکهای تجاری و موسسات مالی داخلی قرار می دهد. در حال حاضر و تا کنون، بانک توسعه اسلامی اقدام به اعطای دو خط اعتباری اعطایی در زمینه تسهیلات تجاری به دو بانک توسعه صادرات و کارآفرین نموده است.

تسهیلات کوتاه مدت تجاری

- شرایط و ضوابط استفاده از تسهیلات کوتاه مدت تجاری بانک توسعه اسلامی برای موسساتی که از وضعیت مناسب مالی برخوردارند عبارتست از:
۱. ارائه صورت حسابهای مالی حسابرسی شده سه ساله اخیر موسسه متقاضی
 ۲. امضاینامه و چارت سازمانی (به زبان انگلیسی)
 ۳. مشخصات فنی کالای مورد نظر وارداتی
 ۴. معرفی یک بانک تجاری بعنوان بانک ضامن جهت صدور ضمانتنامه
 ۵. اعلام مبلغ اعتبار مورد نیاز و منبع عرضه کالای وارداتی

چرخه پروژه: بطور کلی چرخه یک پروژه از سوی بانک توسعه اسلامی شامل مراحل زیر می باشد:

- شناسایی (Identification)
- آماده سازی (Preparation)
- ارزیابی / مذاکره (Appraisal / Negotiation)
- ارائه به هیئت مدیره اجرایی (BED Presentation)
- اجرا / پیگیری (Implementation / Follow-up)
- پس از ارزیابی (Post-Evaluation)

شناسایی (Identification): شناسایی یک پروژه ممکن است با درخواست دولتها/ ذینفعهای کشور عضو صورت پذیرد که بدنبال آن هیاتهایی از سوی بانک توسعه اسلامی تحت عنوان (CASS) جهت شناسایی پروژه در قالب برنامه سه ساله همکاری وارد کشور مزبور می گردند. در قالب برنامه سه ساله همکاری، مواردی از جمله

• فروش اقساطی: یکی دیگر از شیوه های تامین مالی بصورت میان مدت می باشد که مالکیت دارایی و اموال بلافاصله پس از تحویل دارایی به خریدار منتقل می گردد، در حالی که مبلغ خرید به صورت اقساط بازپرداخت می گردد.

• مشارکت در سرمایه: بانک توسعه اسلامی در سهام شرکتها و موسسات (از جمله نهادهای مالی اسلامی) در کشورهای عضو که بطور بالقوه درآمدزا و مطابق با اصول اسلامی باشند و همچنین تاثیر توسعه ای عمده ای بر اقتصاد کشورهای خود داشته باشند، مشارکت می نماید.

• پیش خرید: قراردادی است که به موجب آن یک طرف قرارداد تعهد می نماید تا کالای مشخصی را با ویژگی معین، قیمت مشخص و در یک زمان خاص تولید کند که عمدتاً شامل هر گونه فرایند تولید، ساخت، مونتاژ یا بسته بندی می گردد، همچنین پیش خرید می تواند در تامین مالی کالاهای سرمایه ای و حتی کالاهای غیر قابل ملموسی چون گاز و برق بکار رود.

• تقسیم سود: بن شیوه تامین مالی شباهت زیادی با تامین مالی به صورت سرمایه گذاری مشترک دارد. بدین ترتیب که بانک در همکاری با دیگر تامین کنندگان مالی، سرمایه گذاری مشترک می نماید. سود یا زیان حاصله نیز به تناسب سرمایه گذاری میان شرکا توزیع میگردد.

• تامین مالی کمک فنی: کمک فنی عبارتست از فراهم آوردن مهارتهای فنی جهت کمک به آماده سازی یا اجرای یک پروژه، انتقال تکنولوژی به کشورهای عضو، توسعه نهادها یا منابع انسانی.

• اعطای خط اعتباری به موسسات مالی توسعه ملی کشورهای عضو: بانک توسعه اسلامی علاوه بر تامین مالی پروژه ها، اقدام به اعطای خطوط اعتباری به نهادهای توسعه ملی (NDFIs) بانکهای اسلامی (IBs) در کشورهای عضو بویژه جهت پیشبرد رشد و توسعه پروژه های با مقیاس کوچک و متوسط در بخش صنعت و کشاورزی و پروژه های زیر بنایی می نماید.

۲-۲-۲- عملیات تامین مالی تجاری (کوتاه مدت) بانک توسعه اسلامی (ITFO):

عملیات تامین مالی تجاری بانک توسعه اسلامی بخشی از عملیات مالی گسترده بانک توسعه اسلامی می باشد. عملیات تامین مالی فوق الذکر هم صادرات کالاهای کشورهای عضو و هم واردات آنها را تحت پوشش قرار می دهد. شیوه های تامین مالی مزبور که بانک آنها را اصطلاحاً "Window" می نامد، سه بخش عمده را در بر می گیرد. آنها عبارتند از:

- عملیات تامین مالی تجاری واردات Import Trade Financing Operations
- عملیات و طرح تامین مالی صادرات Export Financing Scheme
- خطوط اعتباری اعطایی

۲-۲-۱-۲- شرایط و ضوابط تامین مالی تجاری واردات (ITFO)

تمام کالاهای توسعه ای نظیر نفت، تولیدات حاصل از نفت، مواد خام، کالاهای صنعتی، سیمان و واجد شرایط برای تامین مالی می باشند معامله بر اساس عقد اسلامی مرابحه صورت می گیرد و ۱۰۰٪ ارزش کالا، می تواند مورد معامله باشد.

۲-۲-۱-۱- شیوه درخواست استفاده از تسهیلات

درخواست هر نوع تامین مالی بایستی از طریق مرجع رسمی مربوطه در هر کشور به IDB ارسال گردد. در جمهوری اسلامی ایران، مرجع رسمی مربوطه وزارت امور اقتصادی و دارایی - دفتر و امها، مجامع و موسسات بین المللی سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران می باشد.

اولویت دولتی، دستور کار استراتژیک بانک، درخواست رسمی جهت تنظیم و گنجاندن پروژه یا پروژه‌های یاد شده مد نظر قرار می‌گیرد.

آماده‌سازی (Preparation): پس از شناسایی، مرحله آماده سازی آغاز می‌گردد که طی آن گزارش امکان‌سنجی پروژه شامل ابعاد فنی، اقتصادی، مالی، اجتماعی و زیست محیطی از سوی ذینفع و از طریق سازمان سرمایه گذاری /دفتر و امها، مجامع و موسسات بین المللی به عنوان کانال اصلی ارتباط به بانک توسعه اسلامی ارسال می‌گردد. در صورت تکمیل اطلاعات پروژه، هیئتی از سوی بانک جهت ارزیابی وارد کشور عضو بانک می‌گردد.

ارزیابی / مذاکره (Appraisal / Negotiation): بمنظور ارزیابی، هیئت اعزامی دارای مجوز اصولی خواهد بود که دستور کاری را همچون اندازه، شیوه و ضوابط و شرایط تامین مالی و اجزای پروژه ای را که قرار است توسط بانک تامین مالی گردد، دربر می‌گیرد و نهایتاً پس از ارزیابی طرفین (ذینفع و بانک) طی یک یادداشت تفاهم بر سر زمان اجرا و شرایط مالی توافق حاصل می‌نمایند و متعاقباً پیش نویس موافقتنامه مالی پاراف می‌گردد. سپس هیئت یاد شده اقدام به تهیه گزارش ارزیابی می‌نماید و نهایتاً گزارش به‌همراه مجوز معاون عملیات بانک در کمیته فنی و اداره مربوطه به دبیر خانه بانک ارسال و رئیس بانک ضوابط و شرایط تامین مالی را تایید نماید. شایان ذکر است گزارش ارزیابی شامل اسناد مشروح منعکس کننده یافته‌ها و پیشنهادات، ضوابط و شرایط تامین مالی است.

ارائه به هیئت مدیره اجرایی (BED Presentation): در مرحله ارائه به هیئت مدیره اجرایی، گزارش ارزیابی به‌همراه گزارش و پیشنهاد رئیس بانک (RRP)، خلاصه اجرایی (شامل اجزای اصلی پروژه، هزینه، طرح تامین مالی، سقف کشوری و ضوابط و شرایط پیشنهادی بانک) آماده و به (BED) ارسال می‌گردد و پس از تصویب، تصمیمات اتخاذ شده به ذینفع اعلام می‌گردد که به دنبال آن موافقتنامه تامین مالی نهایی /امضاء و با صدور ضمانتنامه دولتی یا اخذ ضمانتنامه بانکی و نظریه حقوقی ذینفع / ضامن، لازم الاجراء گردد. شایان ذکر است چرخه یاد شده دارای بعد داخلی / درون کشوری نیز میباشد که بموجب آن ذینفع می‌باید اقدام به اخذ و تهیه مجوزهای قانونی لازم (مبادله ۶۲ قانون محاسبه عمومی، اخذ تاییدیه معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، مصوبه شورای اقتصاد، گواهی مسدودی سهمیه ارزی) نماید. به دنبال تصویب پروژه، ذینفع، ششماه فرصت دارد تا اقدام به امضای موافقتنامه تامین مالی با بانک توسعه اسلامی نماید و در صورت امضای موافقتنامه نیز، از آن تاریخ تا ششماه بعد فرصت دارد پروژه را آغاز نماید در غیر اینصورت طرح مزبور در خطر لغو از سوی بانک قرار خواهد گرفت.

اجرا / پیگیری (Implementation/Follow-up): پس از لازم‌الاجرا گردیدن موافقتنامه، مرحله مناقصه (محلی، محدود به کشورهای عضو یا بین‌المللی) آغاز می‌گردد و پس از اعلام برنده مناقصات قراردادی با پیمانکار منعقد می‌گردد. در مرحله اجرا، ذینفع اقدام به برپایی یک واحد نظارت پروژه (PMU) با مشاوره و رایزنی و تصویب بانک می‌نماید و به محض تکمیل فیزیکی پروژه، گزارش تکمیل پروژه (PCR) را آماده می‌سازد.

در مرحله اجرا، نقش بانک سازماندهی یک کارگاه آموزشی برای طرح موصوف و پیگیری اجراء و خرید و ارسال هیئتهای بدین منظور می‌باشد.

پس از ارزیابی (Post-Evaluation): در پایان و در مرحله پس از ارزیابی، موارد(گزارشهای) زیر تهیه و مورد ارزیابی قرار می‌گیرند:

- ارزیابی پروژه ظرف ۲-۵ سال از زمان تکمیل پروژه
- ارزیابی تاثیر پروژه.
- حصول اطمینان از عینیت و تحقق پذیری پروژه مورد انتظار و نتایج و پیامدهای آن.
- تجربیات ارزشمند حاصل از گزارشها

۳- بورسیه‌ها و جوایز بانک توسعه اسلامی

موسسه آموزش و تحقیقات اسلامی سالانه جایزه ای را به تحقیقات برجسته در زمینه اقتصاد اسلامی و بانکداری اسلامی، اختصاص داده است که هدف از اعطای این جایزه تشویق و ترغیب تلاشهای خلاق و چشمگیر می‌باشد. بانک توسعه اسلامی همچنین

سالانه جوایزی را به محققین و موسسات تحقیقاتی برتر کشورهای عضو که فعالیت و تحقیقات برجسته ای در زمینه علوم و فناوری انجام داده باشند، اعطا می‌نماید. بانک توسعه اسلامی با توجه به نقش زنان در توسعه و به منظور افزایش مشارکت زنان در توسعه اقتصادی و اجتماعی و آموزش سالانه جایزه ای را به زنان محقق و همچنین موسسات مربوط به زنان اعطا می‌نماید.

بانک توسعه اسلامی به منظور بسط دانش در میان کشورهای عضو و در چارچوب برنامه بورس تحصیلی تکنولوژی پیشرفته «IDB Merit Scholarship Programme for High Technology» هر ساله تعداد محدودی بورس تحصیلی در مقاطع دکترا و فوق دکترا در زمینه های علوم و تکنولوژی به اساتید برجسته دانشگاهها و دانشجویان و محققین برجسته کشورهای عضو اعطا می‌نماید.

۴- جمهوری اسلامی ایران و بانک توسعه اسلامی

جمهوری اسلامی ایران در اواخر سال ۱۳۶۶ هـ ق (۱۹۸۸ م) به عضویت بانک توسعه اسلامی در آمد و حداقل سهام مورد نیاز جهت عضویت را به میزان ۲/۵ میلیون دینار اسلامی (۲۵۰ سهم) پذیره نویسی نمود که با تصویب مجلس و متعاقب آن هیات عامل بانک مزبور، میزان سهم پذیره نویسی شده ایران طی چند دوره به ۷۰۰ میلیون دینار اسلامی افزایش یافت.

از بدو عضویت تاکنون، جمهوری اسلامی ایران توانسته است حدود یک میلیارد دلار از تسهیلات اعتباری بانک توسعه اسلامی جهت تامین مالی پروژه های بخش خصوصی و دولتی و همچنین حدود ۱/۵ میلیارد دلار نیز از تسهیلات کوتاه مدت (تجاری) در امر صادرات و واردات کالاهای مصرفی، (عمدتاً)، واسطه ای و سرمایه ای استفاده نموده است.

شایان ذکر است در کنار استفاده از تسهیلات اعتباری پروژه های تجاری و بانک توسعه اسلامی، کشورمان همچنین از سال ۱۳۶۹ تاکنون تقریباً هر سال، یک فقره کمک بلاعوض جهت طرحهای بخش خصوصی، عمومی (دولتی) عمدتاً در زمینه‌هایی همچون «نوسازی و بازسازی، اسکان آوارگان، توسعه تجهیزات آزمایشگاهی، امداد رسانی به زلزله‌زدگان» بهره‌برداری نموده است.

شایان ذکر است بانک توسعه اسلامی، سه خط اعتباری با اختیارات کامل به سه بانک «کشاورزی، صنعت و معدن و بانک توسعه صادرات» اعطا نموده است که بدینوسیله بانک کشاورزی در خط اول اعتباری خود توانست به مبلغ ۸۵ میلیون دلار جهت پروژه‌های با مقیاسی کوچک و متوسط استفاده نماید و هم‌اکنون نیمی از خط دوم اعتباری آن به مبلغ ۱۲/۵ میلیون دلار که در سال ۱۳۸۱ به تصویب رسید از سوی بخش خصوصی در حال استفاده می‌باشد. با عنایت به موارد و نکات یاد شده در بالا، جمهوری اسلامی ایران تاکنون توانسته است از تسهیلات اعتباری بانک توسعه اسلامی در پروژه های زیر ساختاری، صنعتی و عمرانی همچون «احداث سد و شبکه آبیاری و زهکشی»، «ایجاد کارخانه»، «تاسیس بیمارستان»، «احداث نیروگاه»، «احداث و گسترش شبکه راه آهن» و «کشتی سازی» بهره‌برداری نماید. و در این راستا، وزارتخانه‌های نیرو، جهاد کشاورزی، صنایع و معادن و راه و ترابری بیشترین بهره را در استفاده از تسهیلات اعتباری داشته‌اند.

کشورمان چهارمین سهامدار بانک توسعه اسلامی است و براین اساس دارای نماینده اقتصادی در هیات مدیره اجرایی، بانک توسعه اسلامی است و از این لحاظ، ایران تاکنون حضوری مستمر، ثابت و فعال در استفاده از تسهیلات اعتباری بلند مدت و کوتاه مدت بانک داشته است.

در شماره ۲۱ فصلنامه پارک فناوری پردیس، تهیه و تدوین مطلبی با عنوان (انجمن جهانی شهرهای علمی) توسط آقای سید احمد رضا علائی طباطبایی صورت پذیرفته بود که بدینوسیله اصلاح می‌گردد.